

HET LEUKSTE DORP

HET LEUKSTE DORP

- Een StrekenSchets -

Robert Beernink

www.robertbeernink.nl

Elke gelijkenis met bestaande personen, situaties, dorpen of gebeurtenissen berust op oorzaak en gevolg.

Coverontwerp: Studio JOEN

ISBN 9789402142006

2012 eerste uitgave

2016 herziene uitgave, versie drie

© R.Th.M. Beernink te Enschede (NL).

Alle toepasselijke rechten voorbehouden.

INHOUD

Leuk	7
Een Krakende Ketting	9
Fred	40
DorpsRaad	59
Mannen van IJzer	70
WildWissel	95
Het Kanon	108
De Leukste Dag	129
StruikelStenen	150
Huizen en Kruizen	189
Polarisering	209
Oorzaak en Gevolg	243
Wat een Bak!	281
Het Verloren Gezicht	301
In Paradisum	313
Woord bij de Daad	357
Het Boze Huis	405

LEUK

Wat is leuk? Een dominee zonder god of een pastoor die onder rokken kijkt? Een nette, vrouwen versierende boerenknecht of een impotente pornoverslaafde? De verheven voorzitter of de nietsontziende ondernemer? De koster en de poetsvrouw of de verpleegster met een kanon? De slager of de beul? Een orgie in de bank of zelfmoord? Verleden of toekomst? Toeval of oorzaak en gevolg? Waarheid of leugen? En wat is het leukst?

Leuk is een keuze en het dorp dat ervoor kiest tot leukste dorp te worden verkozen, is een jaar lang Het Leukste Dorp. Wat is leuker in het leukste jaar vergeleken met alle voorbije jaren en de jaren die nog komen? Het Leukste Dorp moet in dat speciale jaar extra leuk zijn, boven de leukheid van alle andere jaren uitstijgen. Leuker zijn dan het eigenlijk is.

Het leukste is zelf deel uit te maken van het dorp dat Het Leukste Dorp wil zijn, erin rond te lopen, erin te wentelen en erin onder te gaan, als een Heilige Drie Eenheid van Manipulator Observator Presentator, vertegenwoordigd in een Alziend Oog dat is opgebouwd uit de facetten van alle alziende ogen die het dorp rijk is. Omdat het zo leuk is!

Robert Beernink, zomer 2016

EEN KRAKENDE KETTING

06.30

Een snerpende gil klonk door de vroege maandagmorgen. Twee kleine, donkere ogen keken angstig rond in een overwegend wit vertrek. Allemaal witte tegeltjes met een lichte voeg. Het smetteloze geheel werd alleen maar verstoord door een donkere zware metalen deur. Een forse man was daar zojuist door naar binnengekomen. Door de witte kleding die hij droeg viel hij bijna niet op. Zijn bruine gelaat en groene laarzen verraadden hem echter en de angstige ogen fixeerden zich op de indringer. De gil had geleken op een noodkreet, de ogen duiden op doodsangst. Het lichaam leek zich te willen verplaatsen, bevrijden, maar dat lukte niet door de stevige, strakgespannen kettingen die vast waren gemaakt aan twee ijzeren ogen in de vloer. Ondanks het luidruchtige trekken aan de kettingen en opnieuw een harde holle gil, keek de man niet op of om.

Hij prevelde wat, als een priester die zich opmaakt voor een rituele handeling. Terwijl hij verschillende instrumenten klaarlegde op een grote houten tafel, veranderde het prevelen van de man van toon. Van angst sprongen de kleine ogen bijna uit hun kassen toen de man een keel opzette en een zware stem in gezang losbarstte. Een vrolijke deun; de man leek plezier in zijn bezigheden te hebben. Even hield hij zich stil. De man spitste zijn oren. Hij had blijkbaar iets gehoord. Heel zachtjes klonk in de verte het geratel van een roestige ketting, die het tandwiel waarover hij gespannen was martelde. De man keek op zijn horloge en leek verrast. Dan stierf het geluid weg en hij hervatte zijn lied en werkzaamheden in verhoogd tempo. Na de onderbreking van het ritueel leken de ogen na enige tijd wat tot rust te komen. Het krampachtig rukken aan de kettingen nam af

en er klonk geen gegil meer. Af en toe keek de man recht in de donkere ogen. Hij leek klaar te zijn met het werk op de houten tafel. Nog steeds luid zingend liep hij naar een hoek van het vertrek en trok een zware ketting naar zich toe die aan een rail op twee stalen balken aan het plafond was bevestigd. Het ratelende geluid van de ketting verhoogde de angstige blik in de ogen niet. Ze begonnen eerder rustige interesse uit te stralen en volgden de bewegingen van de man steeds minder nauwlettend. Op dat moment sloeg het noodlot toe. In een goedgeoefende beweging werd het lichaam aan de ketting die aan de balk hing vastgemaakt en omhoog gehesen. Met een groot en vlijmscherp roestvrij stalen mes werd daarna meteen de keel van oor tot oor doorgesneden en straalden de ogen noch angst noch interesse meer uit. Met vakbekwame precisie werd het lichaam ontleed en het lag diezelfde dag nog in een koelvitrine als dunne karbonade, malse haas en fijne worst.

Brevier Bak was een slager van de oude stempel, de oude “snit”, zoals hij dat zelf liever zei. Samen met zijn vrouw Rita dreef hij al jarenlang een slagersbedrijf in het dorp. Rita deed de winkel samen met een meisje en Brevier deed het werk achter de schermen. Hoewel het veel werk met zich meebracht, wilde hij nog geen afstand doen van het zelf slachten en verwerken van vee en vlees. Brevier was een grote sterke man met kort zwart haar. Het opgeruimde en vriendelijke gezicht werd geaccentueerd door twee donker kijkende ogen waarin pretlichtjes te zien waren. Rita was wat kleiner dan Brevier, blond, pront en vriendelijk maar bezat ook de doortastendheid van een zakenvrouw. Beide midden veertigers hadden met hun twee kinderen een goed bestaan door de zaak. De moderne winkel met daarachter het slachthuis en de werkplaats lag op een toplocatie, midden in het dorp aan het Dorpsplein. En dat hoorde ook zo, vond Brevier. De Baks behoorden immers tot de oudste geslachten van het dorp. In oude en door water en wind verweerde kronieken uit de veertiende

eeuw werd de naam Bak al genoemd. Zich bewust van het gewicht en de verplichtingen voortkomend uit deze traditie, was Bak naast vooraanstaand middenstander tevens lid van de DorpsRaad, voorzitter van de Winkeliersvereniging en het Kerkbestuur. Rita Bak, zich eveneens bewust van haar positie, was secretaresse van de Winkeliersvereniging en lid van de Liturgische Commissie van de kerk. Op die plekken, in een positie achter haar man, kon zij zich gezien de traditie die op zijn schouders rustte, goed schikken.

De indrukwekkende status van de huidige generatie Bak was terug te voeren op Breviers voorvaderen in die obscure eeuwen her, waarin men, heel anders dan in de huidige tijd, in zijn eigen kleine wereld leefde. De Baks waren altijd gezagsgetrouwe mensen geweest en het leed volgens Brevier dan ook geen twijfel dat dit de belangrijkste reden was geweest dat het geslacht Bak haar bevoorrechte positie tot op de dag van vandaag had weten te handhaven. Het kon hem niets schelen, in tegendeel, hij ging er prat op, dat generaties lang het geslacht Bak een uitvoerende rol ten behoeve van de heersende klasse van het moment had vervuld. Zoals in de oude kronieken te lezen viel, waren de Baks eeuwenlang Erfelijk Executeur geweest, uitvoerders van vonnissen van het bevoegd gezag. Vele gezagondermijnende elementen waren onder de handen van loten uit de Bak dynastie hardhandig en met vuur, kokend water of hete ijzers tot bekentenissen gedwongen. Daarna waren de veroordeelden, bij ernstige vergrijpen, gehangen, geradbraakt, gewurgd, verbrand, gevierendeeld, levend gevild of van hun ingewanden ontdaan. Bij minder zware zaken was menig lichaamsdeel waarmee het delict dat de ongelukkige uiteindelijk maar had bekend, was gepleegd, met mes, tang of bijl deskundig en vlot verwijderd. Brevier, die een pathologische belangstelling had voor de geschiedenis van zijn familie, was ervan overtuigd dat hij aan die traditie zijn uitstekende “snit” te danken had.

11.00

Met een knal viel de voordeur in het slot. Brevier Bak beende met snelle venijnige stappen weg van het grote huis. De groene laarzen, de witte overall met bloedrode stippen en het oververhitte hoofd vormden een kleurrijke combinatie. Menigeen zou erdoor in de lach zijn geschoten. Brevier Bak vandaag niet. Zijn rode hoofd stond niet naar lachen en zijn getergde tred verraadde dat hij boos was, kwaad, ziedend, woest. Zonder om te kijken naar de statige oude villa, stevende hij de straat uit en sloeg linksaf, richting Dorpsplein.

Nadat de echo, die de klap van de voordeur had veroorzaakt, was weggestorven, werd het weer rustig in het grote huis. Het was op een bijzondere wijze ontworpen en gebouwd in een klein park, dat achter het huis als vanzelf overliep in een bosrand van oude eiken. Het huis leek een symbiose van een luxe villa en een robuust kasteel. De grondverdieping was niet meer dan een groot vierkant maar verder naar boven liepen op asymmetrische wijze de muren over in een dakconstructie die was samengesteld uit vijf afzonderlijke spitse daken. De kamers op de eerste verdieping hadden alle fraaie ronde balkons waardoor het pand daar bijna rond aandeed. Zonder meer was het een groot huis, met veel ruimte en ontelbare hoekjes en doorkijkjes. Het was ook een donker huis: de stenen waren roodbruin en het cement ertussen was donker verweerd. Alleen de pannen waren loofgroen. Ze vormden, vanaf de voorzijde bekeken, een overlopend geheel met de boomkruinen van het achterliggende bos.

Op de eerste verdieping stond Herm Mooiweer vanuit zijn werkkamer naar het bos te kijken. Herm Mooiweer was een belangrijk man geworden in het dorp. De eind vijftiger was na zijn actieve loopbaan als ambtenaar burgerzaken in de stad, met zijn vrouw Dunja naar het dorp getrokken. Vanaf het moment dat hij was gestopt als ambtenaar, was hij hard gaan werken aan zijn positie en binnen nog geen twee jaar was hij voorzitter geworden

van de DorpsRaad, secretaris van de Lions en voorzitter van de Hervormde Kerkenraad. Daarnaast was hij bestuurlijk, niet uitvoerend, actief in tal van commissies en gremia. Herm was belangrijk; dat vond hij vooral zelf. Hij was een kleine grijze verschijning. Een zekere flegmatiek sierde hem maar hij kende daarentegen geen bescheidenheid. Door zijn kleine lookover bril en de kleurige foulard die hij steevast droeg, had de dorps-gemeenschap hem een stempel opgedrukt dat al snel niet meer weg te poetsen viel: pedante bemoeizuchtige import. Desalniettemin was hij als enige bereid gevonden de belangrijkste functies die in het dorp te vergeven waren in zijn persoon te verenigen. De algemene tragiek school daarin dat niemand hem echt serieus nam, wat door de intrinsieke zwaarte van de functies die hij bekleedde ook niet echt nodig was. Herm was zich daarvan niet bewust; dat was zijn persoonlijke tragiek die hem echter niet deerde.

In gedachten stopte Herm een pijp, stak de tabak in brand en even later vulde de kamer zich met geurende toffeelucht. Herm staarde onverstoorbaar uit het raam van zijn werkkamer. Tegenover de deur die toegang gaf tot de kamer vanaf de riante overloop - Herm noemde het de "bovenhal" - stond een secretaire. Het oude meubel lag bezaaid met papier, potloden en gum. In een hoek was een zitje met twee rookstoelen geplaatst om een rond tafeltje met glazen blad. Een koelkastje met daarop glazen en gevulde karaffen stond ernaast. Dan was er nog een wand vol boeken en een aantal ladekasten. De kleurencombinaties vloekten vreselijk. Herm noemde ze "apart". Het was de enige kamer in het grote huis waar Herm het voor het zeggen had. Zijn vrouw Dunja was de meesteres over de rest.

Dunja was voor de eenvoudige dorpelingen altijd een mysterieuze vrouw gebleven. Haar sluike zwarte haar viel tot op haar tengere schouders. Haar gezicht had oosterse trekken. Prachtige grote donkere ogen keken afstandelijk de wereld in. Ze

was niet groot, ongeveer net zo groot als haar man. Ze was wel veel jonger: haar lichaam leek onder de smaakvolle verfijnde garderobe nog de souplesse van de jeugd te bezitten. Niet dat iemand buiten het huis dat ooit had gezien! Dunja kwam zelden buiten en als ze buiten kwam, dan alleen samen met Herm. Samen reden ze dan weg in de richting van de stad en samen kwamen ze terug. Er waren mensen die dachten dat zij door Herm gevangen werd gehouden in het kasteel. Anderen dachten dat hij haar had gekocht. Het mysterie Dunja was praktisch het enige waaraan Herm Mooiweer enige status ontleende bij de lokale bevolking. Bij de mannen kwam dit voort uit simpele jaloezie en de vrouwen waren gewoonweg nieuwsgierig. Herm moest ongetwijfeld een door anderen nog onontdekt geheim wapen hebben waarmee hij die vrouw, die eigenlijk helemaal niet bij hem paste, aan zich bond. De dorpingen praatten er veel over maar alleen onderling. Niemand vroeg Herm ooit over zijn Dunja en Herm deed er het zwijgen toe, waarmee hij de mythevorming op de meest effectieve wijze bevorderde. Niet dat hij een zwijgzaam type was, verre van dat. Herm vond zichzelf een begenadigd redenaar. Hij was berucht in het dorp om zijn toespraken. In zijn vele functies moest hij regelmatig een spreekgestoelte beklimmen om een gehoor te adresseren. Aangezien het dorp niet zo groot was, bestond ieder gehoor steeds voor een aanzienlijk deel uit een vorig gehoor. Nog nooit hadden zijn toehoorders hem betrappt op een rede die hij al eerder had gehouden. Sterker nog, nog nooit had iemand uit zijn gehoor ook maar iets van zijn betogen begrepen! De dorpingen waren de mensen er niet naar om de spreker, en laat staan elkaar, lastig te vallen met vragen over de inhoud. Men deed er het zwijgen toe en vermoedde in Herms woordkeus cryptische verwijzingen die eigenlijk te stads waren voor de rechtgeaarde dorpling. Zich hiervan eenmaal bewust geworden, groeiden zij weer boven Herm Mooiweer uit en lieten hem, met onbewust arrogant dedain, maar praten.

Toen zijn pijp allang was uitgegaan, schrok Herm op uit zijn mijmeringen. Prachtig helder zonlicht scheen op zijn tuin en het bos. Even keek hij wat beduusd rond. Toen drong het tot hem door dat hij de metalen klep van de brievenbus in de eiken voordeur had horen klepperen. Herm haalde een zakhorloge aan een zilveren ketting uit zijn vestzakje en keek naar de tijd. Te vroeg voor de postbode. Hij keek weer op. Hij hoorde een fiets die zich, duidelijk hoorbaar, verwijderde van de voordeur. Wat hem hierbij pijnlijk in de oren trof was het geluid van een oude ketting die met geforceerde kracht werd rondgetrapt. Herm liep naar de bovenhal en zag hoe Dunja een envelop van de deurmat opraapte. Even keek ze ernaar en liep toen naar een tafeltje in een nis van de hal, naast de voordeur, waarop enkele plastic bakjes stonden. Ze legde de brief in het bakje met de sticker "Post In". Herm knikte en keek weer op zijn horloge. Het was nog geen tijd voor de post. Hij liep zijn werkkamer weer in en mijmerde verder in de richting van het park.

11.30

Een bol en kaal hoofd op een dik lichaam dat gehuld was in een donkergrijs kostuum, zweette hevig. Puffend en zuchtend waggelde de man over de klinkers van het Dorpsplein. Hij haalde uit zijn broekzak een roodbonte zakdoek tevoorschijn en wiste het zweet van zijn voorhoofd en van zijn dikke nek. Nog voor hij de zakdoek weer had weggestopt, diep in de zak van zijn pantalon, parelden de druppels alweer op het ronde gelaat. De natte onderkin maakte kringen op zijn witte boordje. Steeds sneller liep hij op zijn doel af. Hij leek in trance, want zonder op of om te kijken stak hij het plein over. Bijna kwam hij in botsing met een fietser die hij, ondanks het ruwe knarsen van de tanden in de droge ketting, niet aan had horen komen. De fietser remde uit alle macht en leek een excuus te mompelen. De man hoorde of zag niets. Met zijn verdroogde tong half uit de mond snelde hij over het terras van Café De Sluis rechtstreeks de gelagkamer binnen.

Zonder iets te zeggen griste hij het grote glas bier uit de hand van uitbater Rip Bast en dronk het in één teug leeg. De kastelein, met een enorme bierbuik, die meende zijn producten het best te adverteren door zelf het goede voorbeeld te geven, had de klant al aan zien komen. Hij was ongetwijfeld een frequent bezoeker, want toen de dikke man het glas van pintformaat aan de lippen zette, vulde Rip Bast de volgende alweer en nog één - maar die was voor hem zelf. De dikke man, benauwd door strakke boord en drukkende warmte, sloeg een blik vol welbehagen ten hemel toen het koele gerstenat in zijn warme lichaam liep. Hij was een geoefend drinker, want zijn weelderige halspartij verraadde geen enkele slikbeweging. Na het tweede glas wreef hij met de grote zakdoek zijn kale hoofd droog, rekende af, vertrok weer via het terras en sloeg links af in de richting van de Rooms Katholieke kerk. Vroom keek hij met een excuserende blik omhoog, dan op zijn horloge, stelde het bij en verdween haastig door een zijdeur in de kerk.

De voor Rooms Katholieke begrippen sober ingerichte kerk was een paradijs wat betreft de heersende temperatuur. De man liep tussen de twee rijen beukenhouten banken naar voren, naar het simpele stenen altaar en knielde even op één knie. Om zich heen kijkend of hij iemand zag, liep hij naar de Mariakapel in een van de zijbeuken. Hij opende het blikken trommeltje waarin de gelovigen een muntje van vijftig cent konden deponeren als ze een kaars op wilden steken ter ere van de Heilige Maagd. Hij leegde het trommeltje, keek enigszins ontstemd naar de opbrengst, telde het aantal kaarsen dat pal voor het Mariabeeld op kleine ijzeren pennetjes was gespietst en keek nog meer ontstemd. Het zweet was van zijn voorhoofd verdwenen. Hij nam een kaarsenmuntje en liep naar een klein houten beeld achter in de Mariakapel. Dat beeld stelde ook Maria voor, maar dan knielend op een verhoging waarin aan de voorzijde een gleufje was gemaakt. De man deed het muntje in het gleufje en Maria knikte hem drie keer vriendelijk toe, als dank voor de gave. De man lachte kinderlijk vroom. Zijn

dag was weer goed.

Het bier en de plotselinge afkoeling in de kerk leken een vreemd en wonderlijk effect op de man te hebben. Terwijl Maria knikte en de man lachte, klonk in de halfdonkere kapel ineens een stem. De man schrok. Hij keek nog eens goed naar het beeld. Hij had toch wat gehoord? Nogmaals offerde hij een muntje - uit eigen doos. Maria knikte weer en... daar was het weer.

Heel zacht hoorde hij zeggen: 'Meneer Pastoor?' Hij kon niet goed duiden waar die stem vandaan kwam. Hij keerde terug in de realiteit. Hij wist dat die stem niet uit het knikkende beeld was gekomen, daarvoor was hij al te lang pastoor. Het was de stem van zijn huishoudster Sien Kwaad geweest, wist hij nu.

'Ja, Sien?' galmde hij met een zware stem, passend bij een man van zijn postuur, door de kerk. Sien Kwaad betrad de kapel. Een kleine vrouw van ongeveer midden veertig. Scherpe blauwe ogen en venijnige manieren. Ze droeg een hoofddoek en een emmer met sop.

'Kan ik Maria nog een beurt geven voor we eten?' vroeg ze met retorische intonatie. Zonder op antwoord te wachten liep ze naar het grote beeld en begon de Moeder Gods grondig te reinigen. De pastoor leek in gebed maar Sien sneerde door. 'D'r zit weer kauwgom onder de achterste banken!' Pastoor knikte. 'De misdienaars van de mis van elf uur hebben rare kleverige opgerolde ballonnen in mijn tasje gestopt!!' Pastoor zuchtte. 'Het dameskoor is een poel van roddel en achterklap en ik weet wie daar achter...!!!' Pastoor knikkebolde. 'En of u de dominee van de overkant wilt bellen!'

De pastoor schoot wakker en verzuchtte: 'Ja, Sien', en wandelde de pastorie in. Hij liep meteen door naar zijn studeerkamer en pakte de hoorn van het telefoontoestel dat nog een draaischijf had.

'Het nummer is drie, negen, elf...', galmde het nog.

'Ja, ja, Sien', zei de pastoor en liet de zware eikenhouten deur achter zich in het slot vallen. 'Rust!' Hij draaide langzaam een

nummer dat inderdaad met drie en negen begon. Maar twee keer ging de zoemer over. Toen klonk een uitermate vriendelijke en levendige stem aan de andere zijde van de lijn.

‘Goedemorgen, met Jeanine Raaima.’ De pastoor kreeg meteen een wee gevoel in zijn buik. ‘Hallo?’ klonk het wat strakker maar nog steeds vriendelijk.

‘Ja, goedemorgen mevrouw Raaima, met pastoor De Keuvelaar. Is de dominee binnen?’

‘Dag pastoor!’ klonk het gemeend enthousiast door de hoorn. ‘Hoe is het met u? Wat leuk u te spreken!’ De ogen van de blonde vrouw aan de andere hoorn straalden van genoegen. Ze was een elegante jonge vrouw van begin dertig. De decente kleding verraadde echter niets van haar mooie figuur, dat schuil ging onder de lichte blouse en zomergele rok. ‘Mijn man is in zijn werkkamer. Ik verbind u door.’ Pastoor De Keuvelaar had niet anders gewild. Het weeïge gevoel had al opstandige vormen aangenomen en hij was blij dat de dominee Raaima onmiddellijk de stemming terugbracht tot het niveau van een interkerkelijke theologische discussie. Zonder veel kleur of hoogteverschillen klonk de stem uit de mond die verscholen lag in veel haar. Het donkere pak en de volle zwarte baard maakten van de dominee een somber ogende man. Hoewel hij nog maar net veertig was, straalde zijn donkere strenge gelaatsuitdrukking gezag en autoriteit uit. De dominee Raaima informeerde pastoor De Keuvelaar op monotone wijze dat hij een reeds eerder opgebrachte kwestie in overleg met de koster tot een oplossing had gebracht. Terwijl de dominee voortsomberde, dacht de pastoor aan de rare combinatie die het echtpaar Raaima vormde. Daarna dacht hij dat de schijnbare tegenpolen elkaar wellicht in evenwicht hielden. Hij overwoog een preek over dat onderwerp. Ten slotte dacht hij dat hij er eigenlijk geen fluit mee te maken had en gaf de dominee weer zijn volle aandacht. De rest van de theologische causerie ging voor de buitenstaander, met het oor ter hoogte van het sleutelgat, verloren in het oorverdovende slaan

van twee klokken.

12.00

Precies tegelijk sloegen de klokken van de Rooms Katholieke en de Nederlands Hervormde kerktorens het middaguur. Sype Kneek keek op zijn horloge en knikte tevreden. Mooi werk! De Nederlands Hervormde klok was altijd sneller klaar met slaan dan het Rooms Katholieke uurwerk. De slag was hoog van toon en licht terwijl de roomse klok eerder zwaar en somber klonk. Het leek een race tussen vooruitgang en vernieuwing enerzijds en pas op de plaats en traditie anderzijds. Dat vond Sype Kneek.

Koster Sype Kneek had op maandag zijn rustdag. Aangezien het gebrek aan goed opgeleide koster in de regio nijpender was gebleken dan het gebrek aan geschoolde voorgangers, diende Sype Kneek twee heren; hij was zowel koster in de Rooms Katholieke kerk als in de Nederlands Hervormde kerk. Sype zelf zei uiteraard altijd dat hij slechts één heer diende - "die met de hoofdletter H". Bij hem sliepen twee geloven op één kussen. Zijn twijfelaar had drie kussens maar de zorgvuldigheid gebod dat hij op het middelste, zijn "oecumenische kussen", sliep. En daarop sliep hij het best. Sype was alleen en kon zich volledig aan zijn kostertaken wijden. Hij woonde tussen het Dorpsplein en het kerkhof, waarvoor zijn tuin zowel een buffer als een uitbreidingsgebied vormde. Het kleine huisje was eigendom van het bisdom. In vroeger tijden had het dienst gedaan als woning voor de allerarmsten. Sype was ervan overtuigd geraakt dat de omvang van de diverse families die het pandje soms gelijktijdig hadden bewoond, door de beperkte ruimte praktisch als vanzelf was toegenomen. Waardoor ze nog armer werden. Ze hadden zo dicht opeengepakt moeten wonen en slapen, dat elke gezamenlijk gedeelde plek extra ruimte opleverde, die na negen maanden meestal echter weer voor langere tijd werd opgevuld. Het was de vicieuze cirkel van kortstondig genot in bittere armoede. Sype had

met beide weinig ervaring. De koster had het huisje praktisch ingericht. Van de twee oorspronkelijke bedsteden had Sype boekenkasten gemaakt. De Rooms Katholieke en Nederlands Hervormde liturgie en naslagliteratuur konden zo goed gescheiden worden bewaard. Een Bijbel lag altijd opengeslagen op de grote tafel midden in het woonvertrek. Sype had nooit kunnen besluiten in welke bedstede de Bijbel thuis hoorde. Behalve het woonkamertje en het slaapkamertje met de twijfelaar, was er nog een keukentje en een kleine zolder. Voor een man met weinig behoeften een riant huis, vond Sype Kneek.

Op maandagmorgen zat hij meestal in de grote rookstoel, die een groot deel van de kamer in beslag nam. Onder het genot van een sigaar of pijp keek Sype door de kleine ruitjes uit over de grote tuin, die aan de achterzijde grensde aan het langzaam maar gestaag oprukkende kerkhof. De tuin lag er op deze zomerdag fraai en kleurrijk bij. De rookstoel had Sype gekregen van de vorige pastoor die met het roken tevens de stoel had opgegeven. De emeritus pastoor woonde nu in een bejaardenflatje in de stad en Sype had nog geregeld contact met hem. Meestal kreeg hij tijdens een bezoek wat sigaren cadeau die de vorige pastoor nog in voorraad had - om weg te geven - en die rookte Sype Kneek dan thuis op in zijn rookstoel. Sype hield van het huis, de sigaren en de rust. Zijn kale hoofd glom in de middagzon. Hoewel hij erg mager was en wat breekbaar oogde, kon hij het drukke zondagprogramma nog vlot en probleemloos afwerken. Hij was nog in de twintig geweest toen hij begonnen was als koster voor de oude pastoor. De dertig jaar trouwe dienst waren hem praktisch niet aan te zien. Hij werkte inmiddels op basis van ervaring.

De zondag begon voor hem al op zaterdag. Om zeven uur 's avonds diende de Rooms Katholieke kerk op orde te zijn voor de eerste mis van het weekeinde. Rond half negen was hij dan weer thuis. Voor elfen lag hij meestal in bed want op zondag heerste

topdrukte. Om acht uur was de eerste eucharistieviering van de katholieken, om half tien begon de dienst van de Nederlands Hervormden, om elf uur weer een mis van de Rooms Katholieken en om half vijf verzamelden de Nederlands Hervormden zich nog eens. Hoewel ook in dit dorp de lekenhulpen ruimschoots voorhanden waren, voelde Sype Kneek zich toch verantwoordelijk voor de juiste en ordelijke gang van zaken in de kerken. Behalve de reguliere wekelijkse diensten waren er de bijzondere gebeurtenissen als huwelijksinzegeningen, doopvieringen en uitvaarten. Ook daar was de koster zeer mee begaan en bij betrokken. Elke belangrijke gebeurtenis in een leven verdient een ceremonieel tintje, vond hij. Om het speciaal en belangrijk te maken.

Maar niet op maandagmorgen, als het aan Sype Kneek lag. De maandagmorgenzit in de rookstoel was ook zo'n ceremonie. Hij had zich deze maandag niet gestoord aan de luidruchtige fiets, die even tevoren bijna in botsing was gekomen met de pastoor. Het plotselinge remmen had de toestand van de ketting geen goed gedaan. Nog stroever dan voorheen schuurde hij door de kettingkast en over de malende tandwielen. Hij stoorde zich op maandag nooit aan iets. Sype voelde zich op maandag, ondanks de wereld om zich heen, bijna voldaan. Hij keek altijd met zekere genoegdoening terug op de zaterdagavond en de zondag, in de overtuiging dat met zijn medewerking een aantal mensen weer dichter bij hun Schepper was gebracht. Sype Kneek was echter wijs genoeg om te beseffen dat dat eerder een kwestie was van tijd dan van een stipte kerkgang.

15.00

Achter een tweetal schuren stonden drie palen fier recht in de grond op ongeveer vijf meter van elkaar. Ze droegen gezamenlijk een piramidevormig dak dat met behulp van kettingen langs de palen op en neer kon worden bewogen. Tot twee meter onder dat

dak was gemaaid en gedroogd gras opgestapeld. Tegen één van de palen was een groen bordje getimmerd waarop met witte kalk "HOOI" was geschreven. Tegen het hooi stond een lange ladder en bovenop het hooi, vlak onder het beweegbare dak, was een lichte deining zichtbaar. Het waaide zacht en warm. De atmosfeer was gevuld met zwoele zweetlucht, de drukkende benauwdheid van vlak voor het onweer. De opgekropte spanning voor de ontlading. De hooimijt trilde in de zinderend hete zon. In de verte gilde een varken. Geelzwarte klompen staken ineens hoog boven de mijt uit, daarna groene broekspijpen. De klompen zochten iets. Voeten zochten steun. Tevergeefs. De ladder stond aan de andere kant van de hooimijt en de klompen maakten geagiteerde schoppende bewegingen in hun zoektocht naar houvast. Steeds verder gleed de groene broek naar beneden over het gladde hooi.

Met een rond en rood gezicht kwam Lei Piest van achter de hooimijt geslopen. Ze wreef over haar wangen met de zijanten van haar beide duimen van voor naar achter, kennelijk om de rode kleur van haar konen weg te masseren. Tevergeefs. In de warme zon werd het alleen maar erger. Nerveus, bijna paniekerig trok ze de schort recht voor haar buik en corrigeerde ze met twee wijsvingers in de stof van de gebloemde zomerjurk haar in een onaangename positie verschoven of in grote haast aangetrokken onderkledij. Ze keek rond, schichtig turend, daarna omhoog en zag de spartelende klompen boven zich. Daarop sloeg ze haar ogen naar de grond, trok het bovenste deel van haar jurk en daarmee tevens haar zeer aanwezige borstpartij in de gangbare plooi en snelde op witte klompen de dichtstbijzijnde schuur in.

Intussen was de groene broek zover van het hooi afgegleden dat een blauw shirt zichtbaar werd. Nog steeds tevergeefs zoekend naar steun, schoot door de trappende beweging de rechterklomp van de voet, viel naar beneden en landde met een houten tik op de betonnen bodem. Even daarna viel ook de andere klomp met een

harde klap, die een barst in het schoeisel veroorzaakte, meteen gevolgd door de groene broek, het blauwe shirt en een gebruind gezicht met een wijd geopende mond waaruit een helse vloek kwam. Door het ontbreken van de klompen was de landing zacht qua geluid maar pijnlijk hard qua gevoel. Tijdens de glijpartij had de man zich omgedraaid: hij zat op zijn achterwerk op de harde betonnen ondergrond, met zijn benen recht voor zich en zijn rug tegen het hooi. Het was een jongeman van begin twintig. Hij was duidelijk sterk, gespierd maar niet dik. Voor hij onhoudbaar van het hooi was afgegleden, had hij blijkbaar nog geprobeerd zich erin vast te bijten. Tevergeefs. Hij zat op de grond met een halm gedroogd gras tussen zijn gawe witte tanden. Willy van Beek, de knecht van boer Piest, bijgenaamd "De Bonker" - naar het oude erf waar hij was opgegroeid - stond langzaam op. Zijn gezicht vertrok van pijn maar hij gaf geen krimp. Even nog leunde hij tegen het hooi en zette dan zijn eerste stappen. Net zo traag als hij liep trok hij zijn shirt recht en knoopte hij zijn broek dicht. Hij schuifelde langzaam rond de hooimijt en zag de ladder. Even keek hij verwonderd maar trok toen zijn schouders op. 'Ah', was het enige wat hij uitbracht voor hij het woonhuis binnenstroompelde terwijl op de achtergrond, uit de richting van het karrenspoor dat de boerderij van Piest met de buitenwereld verbond, het kraken van een versleten ketting van een fiets klonk. Telkens als de fietser links of rechts trapte klaagde de ketting op het tandwiel voor over het gebrek aan olie en vet. Ook de ketting had het heet gekregen.

Het bedrijf van boer Piest bestond uit een woonhuis, twee schuren en een hooimijt. In de twee schuren zaten enkele honderden varkens die van hun aanwezigheid lucht gaven en het knorren en smakken in de troggen was over het hele erf te horen. Onbekommerd en onwetend over het recente verscheiden één hunner op diezelfde maandag in de werkplaats van Slager Bak, ging ook deze dag door in het eenvoudige ritme van vreten en poepen. Piest was een meester in zijn vak: door ze meer te laten

vreten dan te poepen werden roze biggetjes moddermonsters met veel spek en vlees. De grote beren en zeugen brachten goed geld op. Op de boerderij was plaats genoeg voor de vijf kinderen, van wie er nog vier thuis waren, en voor oma Piest, de oude moeder van Bernard. Bernard en Lei Piest leefden geen lastig leven. Oma hielp nog mee en voor het zware werk was daar De Bonker. Bovendien waren er nog de inkomsten uit de hooimijt.

Het varkensbedrijf had eigenlijk geen enkele behoefte aan hooi. In een poging de boerengemeenschap te laten delen in het opkomende plattelandstoerisme, waren jaren geleden her en der bij en door verschillende boeren authentieke gebruiksvoorwerpen en andere agrarische symbolen en parafernalia geplaatst. Hiervoor was een niet oninteressante subsidiestroom op gang gekomen. Hoewel bij veel boeren alles alweer was opgeruimd omdat de stroom toeristen uit was gebleven, had Piest zijn bijdrage, de hooimijt, laten staan. Zolang het bordje 'HOOI' op één van de palen bleef bevestigd, bleef Piest in aanmerking komen voor subsidies. Het hooi verkocht hij aan enkele paardenbezitters. Een verse voorraad kreeg hij jaarlijks van de DorpsRaad, dat anders toch maar in zijn maag zou zitten met al dat in eigen beheer gemaaid gras uit de plaatselijke perken. Hoger en hoger werd de bijdrage en Piest vond het best.

15.30

Een tuin op het zuiden. De pijl in de zonnewijzer wees recht over de centraal geplaatste schoorsteen op het riante vrijstaande huis. In de tuin een vijver met een rotspartijtje en een watervalletje. Tussen de brede borders, waarin in ieder seizoen wel iets bloeide, lag een terras van waaltjes en grijze tegels. Het grootste deel van de tuin werd ingenomen door een donkergroen gazon, dat kort was gemaaid. De tuinarchitect had geen half werk geleverd. De combinaties van kleuren, de keuzes van planten, struiken en bomen, de verdeling tussen begroeiing, bestrating en gras waren perfect gekozen. Hoewel binnen de bebouwde kom, was de tuin

door een hoge en brede haag van coniferen volledig vrij gelegen. Tussen het huis en de garage, die ook aan de tuin grensde, was een hoge houten poortdeur naar de oprit langs het huis en de straat. De poort was zorgvuldig afgesloten.

Op het terras stond een luxe houten tuinset: een grote ovalen tafel en zes stoelen met kussens. Op het gras, pal in de zon, stond een zit/ligstoel die helemaal was uitgeklapt tot een bed. Ernaast, op het gras, stond een kan rode ranja en een doorzichtige plastic beker. Op het bed lag een bonte badhanddoek en op die handdoek lag een vrouw van een jaar of vijftig. Zij lag op haar buik. Haar benen, rug en nek glommen door de zonnebrandcrème. Behalve de crème, beschermde alleen een klein bikinibroekje nog een deel van haar anatomie, verder niets. Ze draaide zich om, richtte zich op en vette ook de voorzijde van haar lichaam in met een hoge beschermingsfactor. Languit achterover strekte ze haar niet al te grote lichaam uit. Het zwarte haar met grijze lokken was net zo kort geknipt als het gras en haar lichaam was conditioneel in goede vorm. Ze genoot van de rust en de warmte in haar vrijliggende tuin. Ze dronk een beker ranja en doezelde langzaam in. Ze was nog niet al te bruin en draaide zich regelmatig om. Na een kwartiertje op haar buik te hebben gelegen schrok ze ineens op. Voor het huis langs kraakte een fiets van oost naar west. De vrouw trok haar wenkbrauwen op. Dat was niet het geluid waardoor ze was geschrokken. Ze keek om en zag tot haar grote ontzetting de tuindeur in de garage langzaam opengaan. De vrouw leek te verstijven van schrik en woede dat ze die deur over het hoofd had gezien. Ze keek zoekend rond en hield de deur in de gaten. Het bovenstukje van haar bikini was door een van de weinige windvlagen van die middag tegen een borderrand aangewaaid en lag buiten haar bereik. Ze plofte op haar buik en bleef naar de deur kijken. Langzaam ging hij verder open en een man met grijs haar keek de tuin in.

‘Bepie?’ riep hij zacht. De blik in de ogen van de vrouw veran-

derde van lichte angst in grote ergernis.

Rein Klein Groot Onderman trok een stoel naar zich toe en ging er behaaglijk bij zitten. Hij keek Beppie op haar rug want zij bleef stijf op haar buik liggen, zonder te bewegen en ook maar iets van haar voorzijde aan Rein ten toon te stellen. Ze keek hem met haar nek aan maar dat leek hem niet te deren. Hij praatte gewoon door.

‘...maar nee, ik ben dit jaar maar niet geweest. Weet je wat het is? Ik voel me pas echt op mijn gemak in het buitenland als ik er een fatsoenlijke grote boodschap heb gedaan. En dan niet één die ik, bij wijze van spreken, nog uit Nederland heb meegebracht. Nee, eentje die is samengesteld uit alleen buitenlandse ingrediënten. Dan weet ik dat het goed zit. En dit jaar had ik weer zo'n last van verstopping, hè! Ik ga niet graag met allerlei laxermiddelen de grens over. Stel je voor, als de douane dat ziet! Nee, het ging zo moeilijk dat er soms bloed bij zat. Niets ernstigs, hoor! Gewoon door de hardheid. Adertje gesprongen. Dus geen vakantie voor mij dit jaar. Een kleine boodschap is nooit een probleem. De vakantie is voor mij pas echt begonnen als ik na die eerste grote buitenlandse boodschap dat lege gevoel in mijn onderbuik heb. Voor twee jaar had ik dat gevoel wel, maar toen bleek ik mijn eigen papier vergeten te hebben! Gelukkig hing er nog wel een rol in het huisje maar het was toch anders. Zo ruw dat er soms bloed bij zat. Niets ernstigs, hoor! Gewoon door dat harde schuurpapier. Ik neem altijd eigen papier mee. Vier laagjes en zo zacht mogelijk. Dan weet je wat je hebt. Ik heb altijd wel wat, op vakantie! Toen mijn vrouw nog leefde niet, hoor. Maar ik ben alleen, zoals je weet en de kinderen zijn de deur uit en willen niet meer met die oude zeur op vakantie. Ik klaag niet, hoor! Vorig jaar, bijvoorbeeld, heb ik de hele vakantie buikgriep gehad. Van boven en van onderen kwam het eruit. Van boven had ik soms de brokken in mijn keel en van onderen was het zo dun als water. Het leek een omgekeerde wereld. De vier laagjes waren gewoon te weinig. Ze konden het niet aan! Soms kwam het zelfs tegelijkertijd naar buiten. Gelukkig

zat ik toen in een hotel. In Normandië. Ik denk dat ik het van die vis uit de Atlantische Oceaan heb gekregen, met al dat zout en die vervuiling. Ik moet er niet meer aan denken! Maar goed, gelukkig was in het toilet van het hotel ook een bidet aanwezig waar ik op kon zitten. Mijn hoofd hing ik dan in de wc pot en liet het maar gaan. Van onder en van boven. Van de omgeving heb ik niet veel gezien, want ik moest die veertien dagen lang op loopafstand van mijn kamer en mijn vier laagjes blijven. Toen ik weer in de bus zat naar huis, was het ineens over, hoewel ik wel vreselijk last kreeg van winderigheid. Zal wel door die zilte lucht van de oceaan gekomen zijn. Veel te veel van binnen gekregen door al dat rennen naar bidet en toilet. Voor ieder prutje, excusez le mot, zoals ze daar zeggen, moest ik in die bus dat smalle trapje af naar die enge wc. De andere mensen in de bus keken me aan alsof ze erg met me begaan waren. Niet dat ik dat nodig heb, hoor. Mij hoor je niet klagen!’ Rein verzette zich even. ‘Jouw vakantie was leuk, hè, neem ik aan? Kan ik me ook voorstellen. Je man Frits, directeur van de bank met een goed salaris! Ik moet het doen met een pensioentje van het Spoor. Uitgerangeerd op je vijfenvijftigste! Rein Klein Groot Onderman, rangeerder der eerste klas! Het hele rangeerterrein dat ik bediend heb bestaat niet eens meer. Er staan nu huizen. Ja, huurhuizen. Niet van die prachtige huizen zoals deze. Een mooie baan en een goedkope hypotheek, zeker... Ik mag niet klagen, hoor, maar ik vind dat mijn huis, in verhouding tot de huur die ik betaal, veel te klein is. Drie slaapkamers maar! Mijn kinderen wonen niet te ver weg. Ze gaan na hun bezoek altijd weer naar huis! Twee uur rijden, maximaal. Dat valt mee, hè? Ze willen hun oude heer niet tot last zijn. Jullie zijn zeker weer naar Noorwegen geweest? Mooi hè, die bergen! Ja, ik kan niet tegen die hoogteverschillen. Ik word er duizelig van en ik krijg darmkrampen...’ Rein pakte een beker van de tafel, schonk zich wat ranja in en ging er nog eens goed voor zitten.

‘...Ik ben nog wel op de Veluwe geweest. Was geen succes want de

geur van wild heeft een slecht effect op mijn slijmvliezen. Niet dat ik wil klagen, hoor! Maar ik vind het vervelend als ieder moment spontaan de groene overproductie aan slijm uit mijn neus kan komen zetten. Het is me overkomen op de Hoge Veluwe. We waren met een bus vol mensen dicht bij een voederplaats voor groot wild, om naar de dieren te kijken. Tegen de schemering en na uren wachten, verscheen het eerste grote hert. Het imposante dier verkende voorzichtig en op zijn hoede de omgeving. Het duurde lang voor de volgende verscheen. Ook dat was een groot mannetje. Kort daarop kwam langzaamaan de hele roedel aangestapt. Zoals het bespieders van schuw wild betaamt, stonden we met de hele groep uit de wind, of liever, in de wind. De dieren konden de aanwezigheid van al die belangstellenden niet ruiken want de warme najaarsbries blies over de dieren recht in onze gezichten. Ik had bij het verschijnen van het eerste mannetje meteen al een vreemde kriebel in mijn neus. Het hert droeg een scherpe penetrante lucht met zich mee. De kriebel werd alleen maar erger toen er meer en meer herten verschenen. Mijn tere slijmvliezen konden het niet aan en onder mijn neus verschenen druppels en onder die druppels groeide langzaam een groene korst. Het was als een stalactiet, die met immense snelheid aangroeide. Ik merkte het zelf pas door het gewicht dat zich onder mijn neus begon te manifesteren. Ik kon het ook niet helpen dat de korst groeide en de kriebel verergerde tot jeuk. Toen moest ik niezen. Ik kon er niets aan doen. De korst maar ook de hele avond vloog daardoor aan flarden. Zo langzaam als ze waren gekomen, zo snel waren de herten weer vertrokken. Ik hoefde gelukkig niet lopend naar huis, maar moest op die eenzame plek voor in de bus naast de chauffeur zitten, zo'n halve meter lager dan de andere passagiers...'

Rein Klein Groot Onderman schoof eindelijk de houten stoel achteruit.

'O ja', zei hij opstaand. 'Voor ik het vergeet: je wist toch wel dat

Frits vanavond iets eerder wordt verwacht, hè?’ Beppie Penning knikte hem, nog altijd met haar nek, toe. ‘Mooi, dat wilde ik even zeker weten. Tot ziens!’ Even stil als hij gekomen was, gleed de voormalige spoorwegmedewerker door de tuindeur de garage binnen en was verdwenen.

Beppie tuurde nog even goed naar de deur of de man echt weg was. Eenmaal daarvan overtuigd, sprong ze op en plukte snel haar bikinitopje uit de border. Net toen ze de bandjes over haar schouders stevig aan wilde trekken om ze vast te maken, liet ze het topje met een gil weer vallen. Fel witte streepjes tekenden zich als zweepslagen af in haar roodverbrande rug.

17.15

In de berm van de uitvalsweg, die vanuit het dorp naar de straat tussen de stad en de snelweg voerde, stond een politieauto. Het was geen drukke straat. Een oplettende toeschouwer die de plaatselijke verkeerskenmerken niet kent, zou kunnen concluderen dat het een eenrichtingsstraat was. 's Morgens tussen half acht en negen uur reden de forenzen in de richting van de stad of de snelweg, en 's middags tussen kwart over vier en half zes reden ze in de tegenovergestelde richting weer naar huis. Verder was het altijd rustig. Het fietspad, dat slechts langs één kant van de straat liep en fraai verscholen lag achter bomen, werd hoofdzakelijk gebruikt door scholieren.

De politiebus stond achter een bosje geparkeerd. Het witte voertuig stond op een plek waar het fietspad vlak langs de straat liep en aan die straatzijde welke door de automobilisten op weg naar huis werd gebruikt. De strook gras tussen de straat en het fietspad was net breed genoeg voor de bus. Chauffeurs die uit de richting van de stad kwamen, zagen hem pas als ze er al zo goed als voorbij waren. Voor de bus stond, op een statief, een zwart apparaat. Aan de bovenzijde was een flitser gemonteerd waarin

geen lamp zat: het was nog licht. Aan het zwarte apparaat zat een draad die door het geopende raam van het rechterportier de auto inliep. In de auto zaten twee vertegenwoordigers van de sterke arm: hoofdagent Ijk Prins en agent Jimmy Kwelder. Ijk Prins en zijn Engelse vrouw Pam woonden al in het dorp voordat hij er ook agent en later hoofdagent was geworden. Na enkele hectische jaren, waarin hij had geholpen de criminaliteit in de stad te bestrijden, had hij de wens te kennen gegeven in een plattelands-gemeenschap te willen dienen. Het dorp kende tot dan toe geen eigen politievertegenwoordiging en na jaren strijd tussen de DorpsRaad en de stadse autoriteiten kon het gevoel van zelfstandigheid eindelijk weer eens worden aangewakkerd door de komst van Ijk Prins. Aanvankelijk was zijn officiële functienaam “dorpsagent”. Daarna was door een interne reorganisatie bij de Hermandad die functietitel gesneuveld en werd Ijk, tot grote ontzetting van de dorpingen, benoemd tot “wijkagent”. Dat stuitte tegen zoveel dorpsse borsten dat Prins, na wederom indringend overleg, werd benoemd tot “hoofdagent”. Hiermee was de kous echter nog niet af geweest. Een hoofdagent kon naar de mening van de dorpingen niet optimaal functioneren als hij niet iets had om hoofd van te zijn. Na lang touwtrekken was uiteindelijk Jimmy Kwelder, net van de politieschool, aan de dorpsse politiemacht, nu politiekorps, toegevoegd.

Ijk Prins was een gezapige vijftiger die, volgens de mensen die hem kenden, alleen door de invloed van zijn vlotte vrouw actief bleef. Hij kende de mensen in het dorp en wist welk vlees hij in de kuip had. Jimmy Kwelder was een knappe jongeman met zwart krulhaar, een gebruide huid en atletische lichaamsbouw. Hij had Antilliaanse roots. Al binnen twee dagen na zijn aankomst in het huis van Ijk Prins, waar hij noodgedwongen tijdelijk woonde, was de twintigjarige de meest begeerde vrijgezel van het dorp geworden. Jimmy wist nog niets van het vlees dat hij in die dorpsse

kuip aan zou treffen. Zijn interesse was maar moeilijk te peilen.

Met de politie was ook de criminaliteit naar het dorp gekomen.

Sinds de benoeming van Ijk Prins was het aantal geregistreerde overtredingen van met name de Wegenverkeerswet en de Jachtwet fors gestegen. Ook op deze lome maandagnamiddag loerden de ogen van de wet op maniakken die zich buiten de door de wetgever aangegeven kaders ten aanzien van de toegestane maximum snelheid, huiswaarts spoedden. Het was rustig op straat. Ijk keek in de zijspiegel en zag een rood cabrioletje naderen. In de auto zaten twee vrouwen met trainingsjacks aan. Op de achterbank stonden sporttassen waaruit de stelen van tennisrackets staken. Het waren jonge vrouwen en ze droegen rode petjes tegen de zon en de rijwind. Onder de petjes wapperde lang blond en bruin haar naar achter. Hoewel de auto nog ver van de politiebus verwijderd was, wist Ijk dat het Lut, bijgenaamd 'Piep', Venter en Eke Blom waren. Piep Venter woonde samen met Jan 'Flip' de Knip en gezamenlijk dreven zij de snackbar aan het Dorpsplein. Piep had een heel mooi geprononceerd, door en door vrouwelijk figuur. Het was algemeen bekend dat de mannen van het dorp met genoeg op zaterdagmiddag naar de snackbar gingen om Piep, met haar achterkant naar hen toe, de gebakken patat op te zien schudden. Eke Blom was een dochter van boer Jannes Blom die diep in het achterland woonde en er een traditioneel gemengd bedrijf runde. Eke werkte als serveerster voor Rip Bast in Café De Sluis. Ze was een knappe jonge vrouw maar droeg dat voor dorpse begrippen veel te geaccentueerd uit. Toch hingen de gasten in De Sluis aan haar grote rode lippen als ze de bestellingen op kwam nemen. Ze ging geregeld over de tong en daarbij ging het vaak over vermeende bijverdiensten. Rip Bast vond dat prima, zolang over die tongen ook maar bier uit zijn tap of jenever uit zijn flessen ging, die de fantasie alleen maar verder prikkelden. Eke legde hem geen windeieren.

Eke en Piep tennisten iedere maandagmiddag op een baan in de stad, wist IJk. Boze tongen in fantasierijke hoofden beweerden echter dat ze bij mooi weer stiekem naar het verboden terrein van de zandafgraving gingen om naakt te zonnen en samen de liefde te bedrijven. IJk ging bewust niet controleren bij die plas, die was gegraven om zand voor de snelweg te winnen en waar op grote gele borden voor drijfzand werd gewaarschuwd. Hij wilde niet constateren dat de gedachte onjuist was. Hij constateerde wel dat ze al vroeg terugkwamen van hun bezigheden. Op maandag was de snackbar dicht en was het in het café rustig, zodat Eke dan meestal vrij had. IJk zag in de spiegel dat de dames druk met elkaar praatten en geregeld in schaterlachen uitbarstten. Hij zag hoe Eke opkeek en in zijn richting tuurde. Hoewel daar geen enkele aanleiding voor was, verschoot IJk onwillekeurig van kleur: hij werd rood in zijn gezicht. Automatisch wendde hij zijn blik af maar vermande zich meteen toen hij de onzinnigheid van de situatie beseftte. Hij keek weer in de grote spiegel en zag dat nu beide dames de blik strak op hem gericht hadden. Ze hadden hem in hun vizier gekregen!

‘De bus staat niet goed, Jim. De mensen zien ons.’ Hij zei het zonder erover na te denken. Het was zijn politie instinct. Hij hoorde niet dat Jimmy vroeg of ze de auto zouden verzetten. IJk bleef in de spiegel kijken en zag hoe de rode cabrio de bus naderde. Het leek alsof Piep, die achter het notenhouten stuur zat, vaart minderde. IJk keek verbaasd. Het was zo. De auto met het open dak reed steeds langzamer. Piep en Eke keken nog steeds zonder de blik af te wenden in de richting van IJk Prins. Nee, IJk had zich vergist. De jonge vrouwen keken niet naar hem maar achter hem langs naar de rijderplaats waar Jimmy Kwelder zat. Jimmy keek onverstoord naar de apparatuur voor zich op het dashboard, klaar om toe te slaan bij de eerstvolgende snelheidsovertreding. Gefixeerd keken de vier priemende ogen naar Jimmy. Toen de auto voorbij kroop, kon IJk vanaf zijn hoge positie in de bus zien dat ze onder de trainingsjacks alleen korte

witte rokjes droegen. Hij keek onwillekeurig enigszins verlekkerd naar de mooie bruine benen van de tennissters annex zoonaanbidsters. Zijn blik was echter niet half zo verlekkerd als de blik waarmee Piep en Eke naar het bruine hoofd van Jimmy keken. Eke likte met een natte tong langs haar volle lippen en weg was de cabrio. Hoewel hij het niet kon zien, scheen het Ijk toe dat de vriendinnen het uitschaterden van het lachen.

Jimmy zei alleen maar: 'Vijfenvijftig.' Ijk verzonk in gedachten die niet tot hem doordrongen. Hij zag de twee vrolijke gezichten en vier ranke benen weer voor zich. Verder was zijn hoofd leeg. Jimmy stootte hem aan. Ijk schrok op en zag de twee vrolijke gezichten weer voor zich. Maar nu weer in het echt. Piep en Eke kwamen aanrijden uit de richting van het dorp.

'Daar heb je ze weer', zei Jimmy nadat hij zijn elleboog in de zij van Ijk had geprikt. Weer minderde de auto vaart en keken de vier ogen bijna verlangend naar agent Jimmy Kwelder. 'Zeker wat vergeten', zei hij. Ijk had ze wel door. Hij had van vele kanten gehoord hoe de meeste dorpse dames over Jimmy dachten en Piep en Eke waren in staat de meest wilde ideeën in de praktijk te brengen en te toetsen.

'Ze willen aangehouden worden', zei Ijk, zonder Jim aan te kijken.

'Waarom, ze zijn toch niet in overtreding, of zo?' vroeg de jonge agent.

'Ze willen worden aangehouden', zei Ijk nogmaals maar en met de nadruk elk woord: 'Door jou!' Jimmy begreep er niets van.

'Waarom door mij?'

'Om je te testen.' Ijk deed er verder het zwijgen toe. Jimmy keek onschuldig verbaasd rond. Net als Ijk keek hij in de buitenspiegel en zag de rode auto uit de richting van de stad opnieuw naderen. Weer werd de snelheid verminderd al ver voor de politieauto bereikt was. Het hele spel leek zich te gaan herhalen. 'Zij hun zin', mompelde Jimmy en sprong lenig de auto uit. Ijk had hem nog bij zijn arm willen pakken om hem tegen te houden, maar zijn jonge

collega was veel te snel voor hem. Toen Jimmy het portier met een ruk opengooide moest een net passerende fietser een noodstop maken om niet door een klap van het portier in de sloot te belanden. Jimmy excuseerde zich haastig en de man op de fiets reed mopperend door. De fiets mopperde echter nog veel harder onder het gewicht van de man en bij gebrek aan smeermiddelen. Even keek Jimmy de man na en liep toen snel naar de straatkant. De rode auto met Piep en Eke was al aardig dichtbij en Jimmy stak zijn rechterhand op ten teken dat de wagen aan de kant van de weg diende te stoppen, pal voor de politiebus. Piep en Eke leken te schrikken van zijn optreden maar schoten al snel in een slappe lach. Jimmy was geïrriteerd geraakt door dat bakvissengedoe. Hij had geen oog voor de ogenstrelende verschijning van de twee elegante vriendinnen. Toen de wagen aan de kant stond liep hij er met een inspecterende blik omheen. Eke en Piep graptten dat ze erbij waren en dat hij ze maar moest opsluiten in een donkere cel en dat hij ze daar zou komen bewaken. Ijk hoorde het allemaal maar Jimmy niet. De jonge agent trok zijn boekje uit de binnenzak van zijn uniformjasje en begon te schrijven. Piep keek gemaakt verbaasd.

‘Hij wil ons nummer opschrijven.’

‘Ons telefoonnummer’, vulde Eke smalend aan.

‘Inderdaad dames, naam, adres, woonplaats en telefoonnummer.’

‘En waarvoor is dat dan wel? Je weet ons toch zo ook wel te vinden?’ zei Piep plagerig.

‘U als bestuurder van een motorvoertuig, mevrouw, moet weten dat het u noch uw medepassagier is toegestaan aan het verkeer deel te nemen zonder uw autogordels te dragen. Alstublieft, hier is de schikking. Honderd euro.’ Zonder nog een blik op de dames te werpen liep Jimmy Kwelder weg en stapte in de politiebus. Tierend en scheldend van boosheid scheurden de dames in hun cabrio weg in de richting van het dorp. De veel te hoge snelheid werd door de radar van het politiekorps niet gemeten. Het zou

ook niet uitgemaakt hebben, want Ijk Prins kon de getallen op het scherm toch niet lezen. Hij zag niets meer door de tranen die uit zijn ogen over zijn wangen liepen. Tranen van het lachen.

18.45

Eppie Pier stond in de geopende deur van de fietsenwinkel annex fietsenmakerij naar buiten te kijken. Hij stond duidelijk te wachten en was ongeduldig. Eppie keek voortdurend op zijn horloge en dan weer naar links de straat in, op zijn horloge en dan weer naar rechts de straat in. Hij had eerst tegen de deurpost geleund gestaan maar was te onrustig geworden. Eppie begon te ijsberen waarbij de afstand die hij aflegde steeds groter werd. Vijf meter heen, zeven meter terug. Vijftien meter heen, twintig terug. Steeds verder liep hij de straat op en neer, voor de woonhuizen langs.

De fietsenzaak van Pier en de smederij van Hermans waren de enige winkels in die straat. De meeste winkels van het dorp waren gelegen aan of nabij het Dorpsplein. Het ovalen plein was ingelegd met rode klinkers en had de status van een winkelerf. Tevens was het een kruispunt van enkele wegen die vanuit de ommelanden het dorp penetreerden. Tussen de rode klinkers waren witte stenen gelegd die de rijbanen over het plein aangaven. De twintig parkeerplaatsen voor auto's waren met dezelfde stenen aangeduid, waardoor de verwarring voor alle verkeersdeelnemers, zeker als ze van buiten kwamen en onbekend waren met de situatie, groot was en geregeld opstoppen, consternatie en conflicten veroorzaakte in het anders overwegend rustige dorp. De Rooms Katholieke kerk van pastoor Godfried de Keuvelaar stond aan de noordzijde van het Dorpsplein. De vierkante toren van de kerk met smalle spits en kruis, de enige hoogbouw in het dorp die zichtbaar was vanaf de straat tussen de stad en de snelweg, was een ijkpunt in het landschap geworden. De grote wijzers symboliseerden tot ver in de omtrek de onverbiddelijk-

heid van het verstrijken van de tijd en daarmee de tijdelijkheid van het bestaan. Met de wijzers van de klok mee liep naast de kerk, in noordelijke richting, het straatje omhoog naar de steile belt met daar bovenop de molen, het huis van Tinus en Jo Ordelmans en, veel verder, het erf van Piest. De supermarkt van Henk Belsing lag ook aan die straat, wat verder weg uit het centrum. Daar waren genoeg parkeerplaatsen. Aan het Dorpsplein, tussen het straatje naar de molen en de oostelijke uitvalsweg naar de stad en de snelweg, waren de bakkerij en winkel van Joop Peer en de bloemenzaak van Luib 'Fleur' de Vlieter gevestigd. Iets bezijden de uitvalsweg, buiten de kern, stond het gebouw van de voormalige ABTB waar Piet Pol jarenlang de scepter had gezwaaid tot hij door een stadse tegenhanger was weggeconcurrerd. Pol was tegenwoordig de enige gediplomeerde vrijwillige molenaar in het dorp. Tegenover de voormalige ABTB stond het kantoor van Steenhuis BetonBewapening met daarachter de bedrijfshal. De bank waar Frits Penning directeur was stond ook aan het Dorpsplein tussen de oostelijke uitvalsweg en het paadje dat naar het grootste huis van het dorp, dat van Herm Mooiweer leidde. Café De Sluis lag direct aan het plein en met de achterkant pal op het zuiden. Tegen de zijkant van het pand van De Sluis, was de snackbar gebouwd. Boven de snackbar woonden uitbaters 'Flip' de Knip en 'Piep' Venter. In de westelijke bocht van het Dorpsplein waren nog meer winkels gevestigd waaronder de slagerij van Brevier Bak. Het rijtje zaken werd onderbroken voor een smalle straat die naar het westen liep en zich iets buiten het dorp splitste. Richting zuidwest voerde een straat langs de plaats waar jaarlijks het paasvuur werd aangestoken en naar de zandafgraving - verboden gebied - waar het zand voor de aanleg van de snelweg was gewonnen. Richting noordwest boog een smalle straat af naar het veen, een beschermd natuurgebied. Aan dat straatje lag de woonboerderij van Fred en Fien Holland. Aan het Dorpsplein stond naast het rijtje winkels de Nederlands Hervormde Kerk en het huis van de

dominee Hans Raaima en zijn vrouw Jeanine. Westelijk, achter de winkels en de protestantse kerk, was een villawijkje ontstaan waar de familie Penning maar ook huisarts Bill Zijlstra, Ijk en Pam Prins en Bedo van den Boogaard, de voormalige directeur van de basisschool, woonden. Tussen de NH kerk en de RK kerk woonde koster Sybe Kneek op de hoek van het Dorpsplein en een smal laantje van ruim honderd meter, dat langs het kerkhof naar het Kulturhus liep.

Het Kulturhus was een voormalig parochiehuis van de Rooms Katholieke kerk. Het was verbouwd tot een multifunctioneel centrum waar tal van activiteiten van het dorpse verenigingsleven plaatsvonden. De DorpsRaad hield hier de helft van zijn vergaderingen. De andere helft werd gehouden in café De Sluis. De historische aanleiding voor deze verdeling was een protest geweest van de uitbater van De Sluis, Rip Bast, tegen de vermeende concurrentie die hem door de gebruikers van het Kulturhus werd aangedaan. Bij de meeste activiteiten in het Kulturhus brachten de mensen stiekem zelf hun koffie, drank en andere versnaperingen mee en dat kon Bast niet anders dan met lede ogen aanzien. De DorpsRaad, gevoelig voor de met veel krachtige woorden en luid volume aangevoerde argumenten, was bang voor ruzie in de gemeenschap en besloot haar vergaderingen afwisselend in het Kulturhus en in De Sluis te beleggen. Iedere eerste maandag van de maand, om acht uur 's avonds, vergaderde de DorpsRaad. Om alle documenten ter vergadering bij de hand te hebben, diende de ladenkast van de Raad, waarin die stukken werden bewaard, steeds weer verplaatst te worden van het onderkomen van de voorgaande vergadering naar de andere locatie. Het was een zware ijzeren kast met vier laden. Op de betreffende maandagen, tegen zeven uur 's avonds, stak de ladenkast op een steekwagen het Dorpsplein over. Dat was een traditie geworden en die traditie had zich ongewijzigd voortgezet, ook toen Rip Bast al lang de horeca exploitatie van het Kulturhus

had overgenomen.

Tussen de villawijk en de straat naar de molen, achter het Kulturhus, het kerkhof en de Rooms Katholieke kerk liep een weg. Aan de noordkant van die weg lag een groot braak terrein. Daar had vroeger een rijtje afdakwoningen gestaan die in de volksmond het Rode Dorp had geheten. Daar tegenover was de smederij van Herman Hermans gevestigd. In plaats van hoefijzers, smeedde Hermans inmiddels al jarenlang sier- en gebruiksvoorwerpen die in de winkel voor huishoudelijke artikelen werden verkocht. Deze winkel stond voor de smederij en was van de echtgenote van Herman Hermans, Herma. Wat verder oostelijk aan die weg bevonden zich de winkel en werkplaats van de fietsenmakers, de broers Eppie en Albert Pier.

Alle winkels waren gesloten. Alleen de deur van de winkel van Pier stond nog ver open en Eppie liep er steeds voorlangs, heen en weer en met steeds groter wordende tussenpozen. Eppie was een knokige dertiger met kort zwart maar al wat grijzend haar. De broers waren ongetrouwd en hadden een goed leven. De zaak draaide prima en beiden waren geziene burgers, die zich vol overgave inzetten voor de gemeenschap. Ze namen deel aan het bloeiende verenigingsleven en ze zaten in enkele besturen. Nerveus en ongeduldig liep Eppie over de stoep. Weer keek hij op zijn klok, zuchtte en snelde de winkel in. Hij draaide de deur op slot en verdween in het woongedeelte van het pand. Binnen tien minuten stond hij weer op straat. De overall die hij eerder had gedragen, had plaatsgemaakt voor een iets te krap groen pak. Het witte shirt was niet gestreken en de roze das vloekte. Eppie was er met zijn gedachten niet bij. Ineens schrok hij op. Hij leek zijn oren te spitsen en ontspande. Weer keek hij op zijn horloge en zijn blik in de ogen veranderde van spanning naar hoop. Van verre kwam een fiets aan. De ketting knarste over de tandwielen en schaafde langs de rand van de kettingkast. Albert Pier was, in tegenstelling

tot zijn broer, een grote forse kerel en de fiets waarop hij zat was veel te klein voor zijn postuur. De fiets liet duidelijk merken dat hij het met deze verdeling niet eens was. Zelfs het frame kraakte bij iedere trapbeweging. Toen Eppie zijn broer de hoek om zag komen, liep hij met snelle passen naar hem toe.

‘Waar bleef je nou? Je weet toch dat jij vanavond de ladenkast een uur eerder moet verplaatsen!’ De intonatie van zijn stem verraadde lichte boosheid. Albert trok zich daar echter niets van aan.

‘Tijd zat’, mompelde hij. Eppie gaf hem een sleutelbos en Albert peddelde door naar De Sluis. Even later stak de ladenkast van de DorpsRaad op een oude steekwagen, die door Albert Pier werd geduwd, het Dorpsplein over, richting het Kulturhus. Eppie Pier stond aan de rand van het Dorpsplein toe te kijken en kreeg bijna tranen in de ogen. Hij was gek op tradities en jaloers op zijn broer. Dat hij dat mocht doen.

FRED

Keeper wilde hij zijn. Altijd al. Van kinds af aan. Sinds hij ze voor het eerst had gezien. Waarom wist hij zelf niet. Zij hadden thuis nog geen televisie, maar hij mocht soms bij vriendjes in de onbewoonde woonkamer van hun rijke boerenouders, zittend op de grond en zonder schoenen aan, kijken naar die nieuwe magische zwart-wit doos met twee Nederlandse en twee Duitse zenders.

Aanvankelijk had hij niet in de gaten gehad dat groepjes kinderen waar hij bij hoorde wel eens werden geweigerd als de ouders hem zagen. Dan waren ze al bijna binnen, maar als de moeders tussen de knaapjes de krullen van Fred ontdekten, moesten ze weer naar buiten. Fred werd daarna vaak het middelpunt van belangstelling, althans zo vond hij dat, maar dat was niets meer of minder dan de kinderlijke gruwelijke hardheid waarmee ze elkaar konden behandelen bij het afreageren van frustraties. Om een of andere reden had het geen vat op hem. Ze konden hem treiteren, plagen of martelen, maar Fred bleef de groep trouw. Hij genoot van elke vorm van aandacht en plooidde zich steeds, op een bijna natuurlijke wijze, naar de mores van de groep. Toen hij ouder werd en door begon te krijgen dat de vele gesloten deuren door hem waren veroorzaakt, veranderde de houding van de moeders of oudere zusjes. Ze wilden ineens allemaal aan zijn stevige, krullende kroeshaar zitten. Maar de twijfel was al in zijn geest gezaaid en groeide, toen de ontkenning van zijn bestaan in de gemeenschap langzaam afnam.

Vanaf zijn geboorte had Fred al een hoofd vol krullen gehad. Zijn moeder, en later zijn vader, had er alles aan gedaan om ze eruit te wassen en spoelen, maar de krullen waren onuitroeibaar

gebleken. Zijn bos haar was een unicum in de familie. Ze waren niet familieziek, de Hollands. Sterker nog, er waren verre familieleden waarover niet werd gesproken en die Fred, hoewel hij wel vagelijk van hun bestaan afwist, ook lange tijd niet had gekend. Hij had niet kunnen ontdekken in welke lijn, vader of moeder, dit ongetwijfeld overgeërfde kapsel, zijn oorsprong vond. Lange tijd had hij zijn vader geloofd, toen die had gezegd dat hij verantwoordelijk was voor Freds haar omdat hij de beste houtschaver was in de werkplaats van de baas waarvoor hij werkte. En dat hij de mooiste krullen kon maken. Fred geloofde hem onvoorwaardelijk. Tot hij keeper werd en de wereld langzaam vanuit een ander perspectief ging zien.

Tussen de kinderprogramma's door pakte Fred Holland iedere gelegenheid aan om de grootheden Gordon Banks, Eddy Pieters Graafland, Gert Bals en later Dino Zoff, Sepp Maier en Ronnie Hellström te kunnen zien. Hij raakte bevangen en begeistert door hun unieke positie in het veld en hun soms wonderlijke, katachtige capriolen. Gekleed in een afwijkend shirt de moeilijkste ballen met die grote handschoenen uit de verste hoeken grijpen of voor de voeten van de tegenstander weggraaien. Laatste redder in nood. Dat wilde hij ook zijn: het betrouwbare sluitstuk van het team. Belangrijk zijn.

Wat hem als keeper in de loop van de jaren tegen ging staan was, dat als er werd gescoord, hij ongenadig op zijn donder kreeg als het de goal achter hem betrof en als zijn team scoorde, hij er niet bij betrokken was, noch bij het scoren zelf noch in de feestvreugde nadien. Hij wilde delen in het succes en moest dus vooruit. Verder het veld in. Hij was ondertussen bijna onmisbaar geworden, want de verdedigingslinie voor hem kraakte als ze onder druk kwam. Vooral de jongeman voor Fred was een beetje onhandige, grof gebouwde boerenzoon, die door niemand van de tegenpartij aan de kant kon worden geduwd, maar met een listige schijnbeweging

gemakkelijk op het verkeerde been werd gezet. Aan zijn voetballoopbaan kwam ineens een tragisch einde tijdens een corner van de tegenstander. De houterige verdediger had hard getraind op souplesse, maar niet begrepen dat een dergelijke eigenschap eerder een aangeboren talent was dan dat het geleerd kon worden. De bal kwam hoog voor het doel, Fred liep uit om hem te vangen terwijl de verdediger voor het eerst in zijn leven probeerde te koppen. Fred ving de bal en tegelijkertijd sprong de verdediger op zonder iets te raken, viel achterover met zijn slaap tegen de hardhouten doelpaal en stierf nog diezelfde middag aan de gevolgen daarvan. Fred besloot als eresaluut aan de jongen en uit piëteit naar zijn bedroefde familie, zijn plaats in het veld over te nemen.

Fred Holland was tot zijn twintigste verdediger in het tweede elftal. Een echte ausputzer en vaste kracht in de laatste linie, nooit zeurend en altijd hard werkend. De tegenstander die aan Fred voorbij kwam, had de moeilijkste hindernis eigenlijk al genomen. Hij vergeleek zichzelf altijd met een driesprong: pakte hij de vijand niet van voren, dan wel van opzij en, als het niet anders kon, van achteren. Fred was niet zo groot maar wel beresterk, snel en hij kon heel hoog springen. Een elleboogje in het kruis van een opponent, op “melkbushoogte” zoals dat toen, en voor de komst van de melktanks, op het platteland werd genoemd, was gemakkelijk en bijna onzichtbaar geplaatst. En hij kwam er vaak mee weg. Hoewel de pijnkreten van het slachtoffer anders deden vermoeden, werd het meestal afgedaan als een onschuldige ongelukje en met de mantel der liefde bedekt. Alsof de scheidsrechter een soort medelijden voelde met hem. Een gevoel dat Fred niet kende tot hij besloot aanvaller te worden.

Dat besluit was niet vanzelf gekomen. Hij had ingezien dat zijn voetbalcarrière achter in het veld al voor zijn twintigste de top had bereikt. Hij zag zich daarom genooddaakt het over een andere

boeg te gooien. Hij was nog nooit op de versierde platte boerenwagen, getrokken door twee grote Belgen, door het dorp gereden om een kampioenschap te vieren. Hij sloot zich meestal pas bij de festiviteiten aan als een kampioenselftal al uitgeteld in de kroeg zat. Fred leek de rit op die kar het ultieme hoogtepunt in een voetbalcarrière. Dus wilde hij naar voren, van het tweede naar het eerste elftal en van de achterhoede naar de spits.

Er was een gebrek aan scherpe spitsen en die van het tweede elftal zou naar het eerste verhuizen omdat de daar spelende midvoor was weggekocht door een profclub. Fred zag zijn kans schoon om via de frontpositie in het tweede naar het eerste te gaan. Het ging allemaal sneller dan gedacht. Na het eerste kampioensfeest van het eerste elftal met de nieuwe spits, werd deze in de nacht na de feestelijke rit op de platte wagen, helemaal verrot geschopt en geslagen door een paar sympathisanten van de verliezer van de dag en de titel, waarna hij besloot onmiddellijk zijn voetballoopbaan te beëindigen. Fred stroomde meteen door naar het eerste.

Hij stopte met voetballen in het jaar dat hij als spits het eerste elftal naar het kampioenschap had geschoten. Tijdens zijn eerste rit op de platte wagen, die Freds triomftocht door het dorp had moeten worden, was de ausputzer van het tweede - dat ook kampioen was geworden - en in feite zijn opvolger was, zo dronken dat hij van de wagen viel, met zijn hoofd op de klinkers van het Dorpsplein. Dat was nog niet zo erg en gebeurde wel vaker, maar de val was zo ongelukkig dat het achterwiel van de wagen, met daarop dertig spelers, reserves, trainers en verzorgers vol bier, over het hoofd van de gevallen verdediger stuitte, waardoor zijn schedel brak en er grijs hersenweefsel uit droop.

Het leek alsof Fred, telkens als hij een stap vooruit wilde zetten, eerst slachtoffers om zich heen moest maken. Daardoor

ontwikkelde hij een gevoel van medelijden voor degenen die voor hem waren gevallen. Anderzijds zou het dus ook zo kunnen zijn, dacht Fred, dat hij zelf slachtoffer zou worden als een iemand anders vooruit wilde. Hij vroeg zich af of er dan iemand medelijden met hem zou hebben. Dat was misschien wel de echte reden waarom hij stopte.

Hij begon zich meteen na zijn afscheid van het voetbal in te zetten voor allerlei andere clubs en verenigingen die het dorp rijk was. Hij leerde carnaval vieren, postduiven houden, meel malen in de molen, bridge drives organiseren en alles wat verder maar op zijn weg kwam. Zijn schijnbaar belangeloze belangstelling werd vooral gevoed door een knagend onderhuids gevoel dat te maken had met zijn moeizame acceptatie in de dorpsgemeenschap. Fred voelde het en het zat hem dwars, maar hij kon er geen vat op krijgen. Hij wist gewoonweg niet wat de aanleiding of oorsprong van die houding van zijn omgeving was. Hij was zich, in tegenstelling tot blijkbaar de hele dorpsgemeenschap, van geen kwaad bewust. Daarom dook hij er diep in, om iedereen te leren kennen, vrienden te worden en met ze te praten in een poging antwoord op die vraag te krijgen. Hij kwam er gaandeweg achter hoe mensen met heel veel woorden konden zwijgen.

Het gevoel dat hij de doden voor moest blijven om zelf niet te sterven, werd ondertussen alleen maar sterker, waardoor hij zich steeds vaker en intenser jachtig begon te voelen en te gedragen.

De angst zelf het slachtoffer te worden van iemand die vooruit wilde, bleek niet ongegrond te zijn. Op de avond dat Dirk Steenhuis de aandelen van Hennie Braakman kocht en daarmee honderd procent eigenaar werd van een betonbewapeningsbedrijf, was Fred bezig voor de Scoutinggroep "Robert BP" een speurtocht uit te zetten. Fred was zelf geen scout; hij had eigenlijk een hekel aan uniformen, maar als vrijwillig voorzitter van de

activiteitencommissie was hij belast met de organisatie van de jaarlijkse nachtelijke hike voor de tien- en elfjarige leden. Hij wilde de speurneuzen door weilanden en bossen en over sloten en beken leiden. Op slechts één plek moesten de jongelui een drukke straat oversteken en Fred zocht net zolang tot hij een onderdoorgang vond. Het was een wildtunnel in de vorm van een duiker, waarvoor vrije dieren veilig de straat konden kruisen. Die veiligheid was maar schijn, want aan beide kanten van die duiker was een hoogzit geplaatst van waaruit jagers de smakelijkste passanten kansloos konden afschieten. Hij overwoog of het mogelijk en verantwoord was de scouts door die duiker te laten kruipen. Het ging hem zelf behoorlijk gemakkelijk af, maar hij wilde niet dat de scouts onnodig bang zouden worden of het benauwd krijgen en besloot als alternatief een oversteekplaats over de straat aan te geven. Daarvoor moest hij goed zichtbare waarschuwingssignalen voor het overige verkeer plaatsen. Maar het zat hem uiteindelijk toch niet lekker en hij besloot de route zo te veranderen dat ze de straat niet hoefden over te steken, omdat hij geen enkel risico met de kinderen wilde nemen.

Op het moment dat hij de rood-witte linten en de waarschuwingstekens bij de provisorische oversteekplaats weer verwijderde, kwam Dirk Steenhuis in zijn Land Rover met hoge snelheid aanzetten. Fred kreeg de auto in de gaten. Hij stond aan die kant van de straat waar de auto niet zou horen te rijden. Toen hij de laatste linten opborg in zijn rugzak, stond Fred in de berm met zijn rug naar de weg en werd hij geschept door de Land Rover die door Dirk Steenhuis naar de verkeerde kant van de weg was gestuurd, tot in de berm en tegen Fred Holland op. Fred vloog enkele meters door de lucht en landde hard in een drooggevallede sloot. Steenhuis zette zijn rit zonder te stoppen voort. Pas later, toen de alcohol in zijn lichaam die van de fatale avond had vervangen, zou hij in gevaarloos gezelschap toegeven dat hij het was geweest die Fred had aangereden. Er volgde geen vervolging, want Fred deed er wat de schuldvraag betreft het zwijgen toe. Hij

wilde elke verdere scepsis jegens zijn persoon en daarmee elk obstakel om zijn geschiedenis te leren kennen, voorblijven.

Fien Knevel was de eerste die Fred in de ogen keek toen hij ontwaakte. De wereld was een waas, het voelde alsof hij zweefde in een dichte, dragende nevel. Hij miste het gewicht van zijn lichaam, leek ervan bevrijd. Hij kon zich niet bewegen en wilde dat ook helemaal niet. De engelachtige donkere ogen waarin hij staarde, waren de spiegels van een hemel waarin hij zijn ziel in alle rust wilde laten opgaan en verdrinken. Fred wilde wat zeggen, maar hij wist niet wat. Hij kon ook niets zeggen, want hij had geen beheersing over de spieren in het lichaam dat hij niet meer had. Hij had dus ook geen mond meer. Geen mond om te praten, te zingen, te bedanken en te zoenen.

‘Hoi Fred’, fluisterde Fien. Ze streek met haar hand over Freds voorhoofd. Hij voelde de zachte streling. Hij had dus wel een lichaam. In elk geval nog een hoofd. Zonder haar prachtige ogen van hem af te wenden, pakte Fien een doekje en wreef over zijn gezicht. Het voelde koel aan. Fred wilde weer wat zeggen maar hij kon geen klank in zijn keel produceren. Er zat iets vast. Hij sloeg zijn ogen neer en zag een dikke slang zijn mond binnengaan.

‘Stil maar’, zei Fien. ‘Niet bewegen.’ Fred kon niet praten en ook niet bewegen, want hij was vastgesnoerd met talloze slangen en draden, die op verschillende plekken onder het dunne witte laken dat over hem heen lag vandaan kwamen. Het duurde even tot Fred door had dat hij in het ziekenhuis lag en dat hij zijn lichaam niet meer kon voelen door de grote doses pijnstillers die via de slangen zijn lichaam binnenstroomden. Toen dat besef indaalde, wist hij ook dat het niet zo best met hem ging. Hij kende Fien. Ze waren dorpsgenoten. Fien was al jaren verpleegkundige op de intensive care.

Hij was blij met Fien want hij mocht haar graag. Iedereen was erg lief tegen hem gedurende de weken dat hij vastgekleusterd lag aan een ziekenhuisbed, aan draden voor het gegevensverkeer en

slangen die lichaamsvochten met de wereld buiten zijn bed aan- en afvoerden. Hij voelde zich gevangen als Gulliver in het land van de dwergen, vastgebonden met duizenden kleine draadjes. Overgeleverd aan anderen. Afhankelijk. Dat gevoel had hij nooit gekend, want hij had altijd overal alleen voor gestaan. Fred was bang dat afhankelijkheid hem onrustig zou maken en het begin was van het opgeven van een strijd waarvan hij niet wist waarover die ging, laat staan hoe die zou verlopen. Door die eerste blik van Fien in zijn ogen voelde hij zich zo verloren, dat hij de strijd voor zijn leven uiteindelijk won.

De artsen hadden hem net voor de dood weggehaald toen hij met gillende sirenes was binnengebracht. Hij had een onbekende tijd in de sloot gelegen tot een passerende trucker hem, vanuit zijn hoge positie in de cabine, had zien liggen. Hij werd vier keer geopereerd, waarbij het telkens kantje boord was. Botbreuken en beschadigde organen werden zo goed als mogelijk behandeld. Daarna was het wachten begonnen. Fred had er niets van meegekregen, pas na vijf dagen zijn ogen geopend en via Fien Knevel direct de hemel aanschouwd.

Langzaamaan ging het wat beter en Fred en Fien kregen wat meer tijd voor elkaar. Dat kwam ook door een ruzie die het ziekenhuis waarin hij lag, aan het uitvechten was met dat in de naastgelegen stad over het gebruik van intensive care bedden. Het was daardoor rustig op de afdeling. Aardige en kundige zusters verpleegden hem, vol toewijding en betrokkenheid. Fien verzorgde hem, gaf hem eten en drinken en waste zijn lichaam met liefdevolle voorzichtigheid. En ze praatten met elkaar. Niet over gewichtige medische dingen maar over zichzelf. Over dromen, wensen en bedrog. Over het leven. Dat gaf op den duur een zodanig eigen gevoel dat er geen remmingen meer waren om diepe geheimen te delen.

Fien was een mooie jonge vrouw met lang zwart haar dat ze